

OPENBAAR MINISTERIE

RADICALISERING EN TERREUR VOORKOMEN

BESMET MET HET TRAUMA
VAN EEN ANDER

'VRAAG DIE VOG GEWOON AAN'

OPPORTUUN

RELATIEMAGAZINE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE | NR 01 | JAARGANG 21 | FEBRUARI 2015

01

in dit nummer...

VOOR DE DIGITALE LEZER

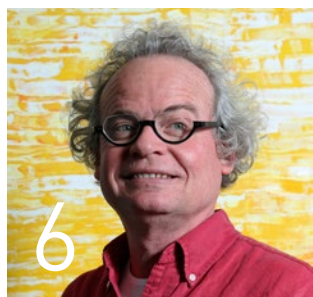
- = print artikel
- = terug naar inhoudsopgave
- = direct naar OM.nl

Klik via de inhoudsopgave door naar het artikel.

Aanmelden via OM.nl/actueel/opportuun

Radicalisering en terreur

▲ Haal mensen over wie zorgen bestaan uit de anonimiteit. Dat is de strategie die Arnhem en Den Haag voeren ter preventie van radicalisering en terreur. Gemeente, OM, politie en anderen zetten daartoe allerlei mensen en instrumenten in. Opportuuin sprak met hoofdrolspelers.

Trauma-risico

▲ 'Mensen die bij het OM werken zijn thrill seekers', zegt George Smits. De psycholoog legt uit hoe zij stress, burn-out en secundaire traumatisering kunnen voorkomen.

Voorwaardelijk vrij

▲ De CVv.i. beoordeelt of iemand met voorwaardelijke invrijheidsstelling kan. En zo ja, welke bijzondere voorwaarden opgelegd moeten worden. Een kijkje in de praktijk.

En verder...

- 03 Voorwoord
- 04 In Beeld: Drugsafval
- 11 Jurisprudentie: Verduistering
- 16 De Zaak: Oproepen tot moord
- 25 KortOM
- 28 Oud & Nieuw: Veen bleef rustig
- 30 Strafbblad? Vraag die VOG toch aan!
- 32 Luchtvaart-officier en drones
- 35 'Buurman', column Jan Hoekman
- 36 OMgeving: Arnoud van Breugel (FIOD)

RACHID BERRAGIY

partner bij BeHr Groep Nederland BV
(www.behrgroep.nl)

Aanpak jihadisme begint bij kennis

▲ Er is op dit moment geen actueler thema dan het jihadisme (gewelddadig extremisme). De aanpak vanuit de overheid heeft vorm gekregen in de integrale aanpak jihadisme waar ook de strafrechtelijke kant een onderdeel van is. Aan de basis van een effectieve uitvoering ligt kennis over het fenomeen. Als Behrgroep Nederland hebben wij daarom in opdracht van het Ministerie van V&J de driedaagse verdiepingstraining ontwikkeld. Deze training wordt gevolgd door de belangrijkste professionals op het thema. Zo hebben de meeste officieren, parketsecretarissen, politiemensen, reclasseringsmedewerkers en gemeenteambtenaren kennis met ons gemaakt.

Wat opvalt is dat de meeste organisaties en diensten zich vooral focussen op het jihadisme (gewelddadig extremisme) zonder een diepere notie te hebben hoe dit zich verhoudt tot de islamitische gemeenschap en de daarbij behorende rechtstraditie van de afgelopen 1400 jaar. Deze verdieping is noodzakelijk om een aantal redenen:

- Door de afwijking (gewelddadig extremisten) tegenover de norm te plaatsen ontstaat duidelijkheid over beweegredenen, vervolgstappen en ernst van het fenomeen. Hierdoor wordt voorkomen dat het wordt gebagatelliseerd of gepolitiseerd;
- Door het onderscheid expliciet te maken wordt het kaf van het koren gescheiden. Dat wil zeggen dat een groep van honderden gescheiden wordt van een miljoen Nederlandse moslims. Hierdoor is de specifieke doelgroep beter te definiëren en de anderen te bereiken als bondgenoot;
- Om te begrijpen (zonder er begrip voor hoeven te hebben) waarom de Islamitische gemeenschap steeds wantrouwer kijkt naar het overheidsoptreden en berichtgevingen in de media.

Wij hebben te maken met (gewelddadige) extremisten en daar zullen we de komende decennia mee te maken blijven hebben. De oorzaken hiervan zijn simpelweg te diep geworteld om op de korte of middellange termijn op te lossen. Dit vraagt om een thematische aanpak van alle ketenpartners waarbij justitieel ingrijpen het sluitstuk is. Door klassiek te blijven kijken naar taken, rollen en verantwoordelijkheden zal er geen effectief antwoord ontstaan. De uitdaging ligt vooral om elkaar pro-actief te ondersteunen ook als de directe verantwoordelijkheid bij een andere organisatie ligt. Wij zien mooie voorbeelden ontstaan maar het is nog pril en broos. ▼

Jacht op dumpen van drugsafval

RECHTBANK LEGT ZEVEN MAANDEN OP

▲ Het storten van chemisch afval is vooral in het Zuiden van het land een steeds groter probleem. Vorig jaar werd 144 keer gedumpt drugsafval gevonden. Vaak gaat het om afval van synthetische drugs dat zeer brandbaar, sterk bijtend en giftig is.

Milieu-officier Frans Gelissen van het Functioneel Parket: 'Criminelen rijden rond met lekgestoken vaten, lozen bij autowasserettes of thuis op het riool. Ook benaderen zij boeren om in ruil voor geld het chemisch afval vermengd met mest uit te rijden over landbouwgrond. Daarmee

komt de voedselveiligheid aan de orde. Afvaldumpingen staan hoog op de agenda, ook van het OM.'

De rechtbank Oost Brabant legde een dumper, na een eis van 18 maanden gevangenisstraf, 7 maanden cel op. ▼

Besmet raken met een trauma van een ander

SECUNDAIRE TRAUMATISERING

‘Mensen die bij het OM werken zijn thrill seekers’, zegt psycholoog George Smits. ‘Maar secundaire traumatisering is een reëel beroepsrisico van de dagelijkse praktijk bij het OM.’ Hij legt uit hoe je stress en burn-out kan voorkomen.

▲ Psycholoog George Smits (56) van Reset Partner vindt dat OM'ers het beste functioneren bij een beetje spanning. ‘Het zijn mensen die spanning opzoeken, want dat maakt het werk leuk en interessant. OM'ers houden van lekkere stress. Dat maakt ze minder kwetsbaar.’

George Smits heeft net een workshop afgerond. De zaal waar de bijeenkomst plaatsvond, is onderdeel van een kolossaal vergadercomplex tegenover Hoog Catharijne. Golfplaten en steigers liggen op de binnenplaats. Buiten dreunt een dril. Het deert George niets. Hij staat vrolijk op, sjouwt energiek een paar stoelen naar het midden. Hij is opgewekt ondanks zijn verkoudheid en het late middaguur. In alles is hij het tegenovergestelde van een zielenknijper. Geen statige, grijzende man, maar een jongensachtige verschijning.

‘Een sofa zal je bij mij niet zien,’ zegt hij goedlachs. ‘Bij mij lig je nooit op de bank.’

In emoties en het menselijk gedrag is George Smits al jaren geïnteresseerd. Sinds 2008 is hij betrokken bij het OM. ‘De leiding wilde investeren in de emotionele impact van het werk. Secundaire traumatisering was (en is) een reëel beroepsrisico van de dagelijkse praktijk bij het OM.’

Wat is secundaire traumatisering precies?

Er zijn twee verschillende trauma's. Primaire traumatisering is als je zelf iets akeligs of naars hebt meegemaakt. Bijvoorbeeld als je met de dood wordt bedreigd. Secundaire traumatisering wil zeggen dat je getraumatiseerd bent geraakt door anderen, door ernstige verhalen van slachtoffers. Je raakt

als het ware psycho-chemisch besmet.

Die secundaire traumatisering kan voorkomen bij officieren van justitie, maar ook bij medewerkers die bijvoorbeeld verslagen moeten uitwerken of slachtofferverhalen aanhoren. Iedereen die met strafzaken te maken krijgt, op wat voor manier ook, kan er vatbaar voor zijn.

De kwetsbaarheid van de OM'er valt reuze mee, zei je net. Wat is dan het probleem?

In 2008 zijn medewerkers gaan praten over de functie van emoties. Wanneer ben je professioneel bezig en wanneer niet. Ik heb toen letterlijk gevraagd aan officieren van justitie: Hoe emotioneel betrokken mag je zijn? Mag je emoties tonen tijdens de zitting? Hoe zorg je dat je fris blijft terwijl je vreselijke dingen meemaakt? En hoe voorkom je secundaire traumatisering?

*‘De houding van
werken onder stress
en niet zeuren,
is gevaarlijk.’*

En?

De valkuil van de OM-beroepsgroep is het solistisch optreden, het doorzettingsvermogen en de over-verantwoordelijkheid. Ik heb de indruk dat het ziekteverzuim bij het OM laag is. Het werk van medisch specialisten en officieren van justitie is goed te vergelijken. Lekker werken onder stress en niet zeuren. Die houding is gevaarlijk. Om secundaire traumatisering te voorkomen moet je namelijk praten. Praten met je team. Delen wat je hebt meegemaakt.

Is het zo simpel?

Ten eerste is het belangrijk dat je op tijd rust neemt. Ook thuis. Dat je goede vriendschappen hebt en dat de organisatie investeert in emotionele opvang. Door bijvoorbeeld actie te ondernemen als er een zwaar onderzoek aankomt. Door te vragen of je het aankan. Door empathie te tonen. Je hebt al zoveel kinderpornozen gedaan, kan je het nog wel aan?

Ik zeg wel eens, vooral tegen vrouwelijke OM'ers, dat het verstandig zou zijn als ze bij thuiskomst op de bank gaan liggen en niks doen.

En als de partner of de kinderen iets van ze willen hebben, hen antwoorden: ik ben bezig met preventie van secundaire traumatisering.

Vrouwen zijn in mijn optiek iets kwetsbaarder. Zij hebben drie problemen en mannen meestal maar één. De vrouw vraagt zich af: hoe ben ik de perfecte professional, de perfecte partner én de perfecte moeder? Veel mannen willen alleen maar de perfecte professional zijn.

Je zegt dat de organisatie moet investeren in emotionele opvang. Hoe zou dat er uit moeten zien?

De hoofdofficieren en PG's hebben we vanaf het begin geïnformeerd over emotiemanagement. Dat het bespreekbaar maken van emoties noodzakelijk is. Dat vooral leidinggevenden oog moeten hebben voor wat mogelijk emotioneel zwaar kan zijn en daar wat aan moeten doen

als ze graag willen dat hun mensen gezond blijven. Ze kunnen advies aanvragen bij het Instituut voor Psychotrauma of bij mij.

Als ik in de ochtendkrant over een ramp lees dan weet ik dat ik een telefoontje kan verwachten. We organiseren dan een meeting en nodigen iedereen uit die met die zaak te maken heeft. Dan geef ik eerst een college over hoe emoties en trauma's werken. En dan vraag ik op de man af: hoe gaat het met jou? Wat loopt er goed en wat niet? Ik let op hoe ze met elkaar praten, of ze een team vormen, en daar geef ik dan weer feedback op.

En als iemand niet het achterste van zijn tong wil laten zien?

Meestal praten ze wel, maar we houden ook individuele gesprekken met OM'ers die constant bezig zijn met zware zaken, bijvoorbeeld kinderpornozen. Dan vraag ik door. Hoe slaap je? Heb je zelf kinderen en wat betekent het om je eigen kinderen af te zetten bij een crèche?

Psychisch gezond blijven

'We werden ons zo'n tien jaar geleden voor het eerst bewust van secundaire traumatisering, vertelt officier van justitie en programmamanager Leren en Ontwikkelen Antine van Nederpelt. 'Dat we dat in ons vak konden oplossen. Dat je brein zo in elkaar steekt dat het trauma's van anderen kan overnemen.'

Na de Schiedammer parkmoord zijn er verbetermaatregelen genomen. Niet alleen aan de harde, maar ook aan de zachte kant. Een apart programma moest er voor zorgen dat OM'ers meer gingen praten over het

werk en de emotionele impact daarvan.

Van Nederpelt: 'We wilden collega's daarin stimuleren. Tijdens bijeenkomsten op de parketten spraken we aan de hand van filmmateriaal over emoties. Psycholoog George Smits gaf workshops aan de parketleiding en direct leidinggevenden. Hij doceerde over hoe het brein werkt, hoe secundaire trauma's te voorkomen zijn en hoe teams met elkaar moeten communiceren.'

Er werd gezorgd voor permanente achtervang door een contract af te sluiten met het Instituut voor

Psychotrauma. Als er echt iets schokkends aan de hand was kon (en kan) de leiding hulp inschakelen. Dat is bijvoorbeeld gebeurd bij de Amsterdamse zedenzaak, de schietpartij in Alphen aan de Rijn en nu bij MH17.

Van Nederpelt: 'Vraag een willekeurige OM'er welke zaak een grote impact heeft gehad en er komen allerlei verhalen los. Die zaak, die, en die... Je vergeet ze nooit.

Ikzelf zat net in de opleiding en kreeg te maken met een gezinsdrama. Een man had zijn twee dochters en zijn

Bespreekbaar maken van emoties is noodzakelijk

Welke emoties spelen een rol als je gesprekken voert met ouders van slachtoffertjes? Hoe ga je om met de emoties die binnenkomen? Wat doe je als je slechter slaapt, of juist te diep? Dan vertellen ze. En luister ik. Heel praktisch.

Mensen willen graag checken of het klopt wat ze denken. Ga ik professioneel om met mijn emoties? Heb ik dit verstandig aangepakt?

Het belangrijkste is bevestiging. Het oplopen van spanning ontstaat als je de emotie niet meer de baas bent. Als je gaat denken dat iedereen je kind iets aan wilt doen, dat de wereld slecht is, dat niemand meer te vertrouwen is.

Het is belangrijk dat je niet blijft

aanrommelen. Dat je jezelf niet terugtrekt op een eiland.

Leidinggevend moeten alert zijn dat medewerkers een team blijven, in contact blijven. Ik zou zeggen: wees niet bang om met elkaar te praten en feedback te geven.

Wat moet je doen om goed te blijven functioneren?

Als je voorziet dat het slachtoffergesprek moeilijk wordt, zorg dan dat je samen bent. Dat de ander het kan overnemen als je zelf te emotioneel wordt. Zorg dat je als team daarover praat en nadien bespreekt. Gewoon tegen elkaar zeggen: Poeh, vond jij het ook zo zwaar? Dat was wel moeilijk, hé?

Want een geuite emotie is een zakkende emotie!

Secundaire traumatisering kan je oplopen bij grote strafzaken, maar ook bij kleine zaken kan je net zo vatbaar zijn.

Praat niet alleen inhoudelijk met elkaar over het werk, maar vertel ook je irritaties. Deel je emoties. De beste preventie, en dat is het grappige (lacht), kost helemaal niks. Ik noem dat emotiemanagement. Je hebt vaak het idee dat het zonde van de tijd is, maar het tegendeel is waar. Al is het maar vijf minuten elkaar vertellen hoe je dag was. En als ik weet dat je een zware dag hebt gehad, even zeggen (dat je dit nog moet vertellen): Joh, gaat het een beetje?

Dat je laat zien als team en als leidinggevende dat je oog hebt voor elkaar. Dat je vraagt: Lukt het allemaal? Die vragen stel je niet alleen om iets op te lossen, maar om in verbinding te staan met elkaar.

vrouw gewurgd. Ik stapte als groentje de slaapkamer in waar het was gebeurd. De lijken lagen keurig naast elkaar. Wat binnenkwam was dat ergens op een tafeltje een verlanglijstje voor Sinterklaas lag. Béng. Ik zat nog geen drie weken op het parket. Ik had nog nooit een lijk gezien. Er werd niet over gesproken. Of toen met een Koerdische zaak in Den Haag. Achteraf bleek dat een neef van de familie brand had gesticht waarbij een moeder en vijf kinderen waren omgekomen. Ze zaten als ratten in de val. Toevallig was een week ervoor een racistische aanslag in Duitsland gepleegd waarbij een Turks gezin was omgekomen in een brand. En kort daarop gingen in Den

Haag vier Turkse cafés in de fik. Er volgden stille tochten, Turkse delegaties op bezoek bij de hoofdofficier, de ambassadeur die belde... De twee Haagse zaken liepen parallel. De druk liep op en de situatie escaleerde. Ik deed het in mijn eentje tot ik zelf – tot verbazing van veel collega's – om versterking vroeg. Dat gaat je niet in je kouwe kleren zitten.'

Tegenwoordig kunnen OM'ers die bij een zware strafzaak zijn betrokken dag en nacht hulp inroepen. Van Nederpelt: 'Dat doet eigenlijk niemand, maar alleen al het feit dat het kan helpt enorm. We hebben het zo geregeld dat de leidinggevende contact opneemt met de psycholoog

of het Instituut. Het is de werkgever die zorgt voor de psychische gezondheid van de werknemers. Zo hebben we dat bij het OM ingestoken.'

Spanning ontstaat als je de emotie niet meer de baas bent

Dat je dat nog moet leren...

Het is te stom voor woorden, maar daar draait het om. Het is zo logisch dat men het vaak vergeet of er geen tijd voor neemt. Want het DNA-materiaal van een OM'er is gedrevenheid. Je moet soms echt denken: vandaag is klaar, morgen weer een dag.

Hoe praktisch kan het zijn!

Precies. Je moet van de attitude af, dat je een zwakkeling bent als je over emoties praat. Ik maak me juist zorgen over mensen die daar NIET over praten. Die symptomen hebben van verharding, niet meer vrolijk door de gangen lopen, zich niet meer betrokken voelen, geen empathie meer hebben, spanning voelen, burn-out klachten hebben. Heel vaak zijn dat juist de medewerkers met een secundaire traumatisering. Als je echt secundair getraumatiseerd bent dan kom je wél op de sofa (lacht).

Kan je je er ook tegen wapenen?

Het is voor de professional belangrijk om te weten hoe je zelf in elkaar zit en wat je in je leven hebt meegeemaakt. Dat je weet wanneer je emotioneel kan raken en dat dat te maken kan hebben met jouw eigen pijn. Kortom: ken jezelf en je eigen pijn. Dat is belangrijk voor professionals op dit niveau. Hetzelfde geldt voor artsen en psychologen. Je moet bewust met elkaar over emoties praten. Vaste intervisies zijn echt een aanrader. Daarmee kom je erachter welke emotie je raakt. Wat meer impact heeft dan je dacht. Zo blijf je

emotioneel schoon, psychisch hygiënisch.

Doen we het bij het OM eigenlijk wel goed?

Weet je wat het is? Ik heb bij OM'ers nooit heftige situaties meegemaakt. Het is allemaal heel klein. Er belde wel eens iemand op die nare dromen had. Dat hij steeds werd doodgeschoten.

Is dat alles? Die OM'ers hebben toch vreselijke verhalen te vertellen. Ze maken toch schokkende dingen mee?

Ja, maar ze gaan er heel goed mee om.

Dus we doen het wel leuk zo?

Ik heb patiënten met ernstige emoties behandeld met medicatie of rapid eye movement om het trauma kwijt te raken, maar ik heb nóóit heftige interventies voor OM-medewerkers hoeven doen! Nog nooit heeft een OM'er aangebeeld en gezegd: Het gaat niet meer... Nederland heeft wat dat betreft een uitzonderlijke positie. Tijdens een Europese bijeenkomst van officieren van justitie uit omliggende landen bleek daar aandacht voor emotionele impact van het werk helemaal te ontbreken. Toen ik de deelnemers vroeg of ze op hun werk konden praten over emoties, zei iemand: ik krijg alleen maar op mijn kop als ik het niet goed gedaan heb. Daar schrok ik enorm van. Zij stonden echt in de kou.

Kijk, mensen die bij het OM werken zijn een beetje thrill seekers. Daar

heb ik het net al over gehad. Ze zoeken het op. Ze vinden het leuk. Dus zij zullen ook minder snel heftige emoties ervaren, op zo'n manier dat het ze blokkeert. Ik zou zeggen, het is een gezonde beroepsgroep en ze moeten vooral gezond blijven. Wat ik me wel eens afvraag is waar de oudere officieren blijven. Dat vind ik een belangrijke vraag. Waar gaan zij naartoe? Wat gebeurt er met hun? En hoe kan je ervoor zorgen dat ook zij hun werk kunnen blijven doen. Stoppen ze omdat er sprake is van secundaire traumatisering? Kunnen ze het werk dat ze leuk vonden op hun veertigste niet meer aan? Hoe kunnen medewerkers tot hun pensioen met passie blijven werken in een zelfde beroepsgroep? ▸

In de praktijk

Vanaf 2011 is het Instituut voor Psychotrauma ingeschakeld voor interventie- en groeps gesprekken. Elk jaar steeg het aantal gesprekken tot meer dan tien in 2013. In 2014 is een duidelijk toename te zien. Het aantal interventies is meer dan verdubbeld.

Dezelfde ontwikkeling maakt Reset Partner door, die onder andere workshops 'Preventie van secundaire traumatisering' en coaching verzorgen. Ook hier is een aanzienlijke stijging vanaf 2014 waar te nemen. Daarmee lijkt interventie een steeds bekender middel dat ingeschakeld wordt zodra er sprake is van emotioneel zware zaken.

Een proefrit naar de noorderzon

Recente en minder recente rechtspraak over verduistering

TEKST JURIAAN SIMONIS, SENIOR ONDERZOEKER BIJ HET WBOM

▲ Verduistering is het ongrijpbare zusje van diefstal. Aanvankelijk heeft iemand een goed van een ander onder zich zonder dat er strafrechtelijk een vuiltje aan de lucht is. Dan is er een omslagpunt: wat eerst rechtmatig bezit of beheer was, wordt het misdrijf verduistering. Die omslag vindt volgens de wet plaats wanneer betrokkene zich het goed of het geld 'wederrechtelijk toe-eigent': de bankmedewerker boekt het geld van klanten over naar zijn privérekening of de penningmeester van de korfbalclub gaat met de kleine kas naar het bordeel.

Volgens de jurisprudentie van de Hoge Raad eigent iemand zich iets toe door er 'zonder daartoe gerechtigd te zijn als heer en meester over te beschikken'. Een vlotte prater ging in Brabant langs de deuren en vertelde geld te willen lenen omdat hij een lege tank had. Hij zou het binnen anderhalf uur terugbrengen. Met de naïeve vriendelijkheid die voor Brabanders kenmerkend is, gaf een aantal mensen hem geld. Anderhalf jaar later was hij nog steeds niet langsgesproken. De man werd vervolgd en veroordeeld, onder meer voor verduistering. In cassatie werd aangevoerd dat de vereiste wederrechtelijke toe-eigening niet bewe-

zen kon worden. De Hoge Raad was het echter met het Hof eens dat wie na anderhalf jaar niet terugbetaalt wat al na anderhalf uur terugbetaald had moeten zijn 'als heer en meester' over de geldbedragen heeft beschikt. [\[ECLI:NL:HR:2014:32\]](#)

Moelijker is het wanneer er geen duidelijke afspraken zijn. Lang geleden, in 1942, leende ene Nini uit een tehuis voor moeilijk opvoedbare meisjes de fiets van de directrice, zuster Boenders, om naar het station van Zetten te kunnen rijden. Maar eigenlijk wou Nini er met haar vriendin Adri 'tusschenuit' gaan. De twee zijn met de fiets van zuster Boenders naar Utrecht gereden. Daar hebben zij de fiets 's avonds in een steegje in het centrum gezet. De volgende ochtend was de fiets verdwenen. Nini werd door de kinderrechter veroordeeld voor verduistering. In cassatie lag de vraag voor of Nini wel een daad van toe-eigening had verricht. Ze had verklaard de fiets ooit weer naar Zetten terug te willen sturen. De kinderrechter vond dat zij 'als meesteres' over de fiets had beschikt. De advocaat-generaal was het in zijn conclusie daarmee eens: Nini had moeten weten dat de fiets in het steegje gestolen zou worden. De Hoge Raad kwam aan deze rechts-

vraag helaas niet toe. (HR 28 juni 1943, NJ 1943, 633)

Zeventig jaar later verdween opnieuw een damesfiets in Utrecht, deze keer een Union Karma. Een man ging een fietswinkel binnen en zei dat hij een proefrit wilde maken. Hij kreeg de fiets mee nadat hij een ID-kaart had afgegeven. Anderhalf uur later, kort voor sluitingstijd, was de fiets nog steeds niet terug. De winkelier deed aangifte. De fietser werd opgespoord en vervolgd. Het hof Arnhem-Leeuwarden veroordeelde hem voor verduistering, waarna hij voor de Hoge Raad aanvoerde dat uit de bewijsmiddelen niet kon worden afgeleid dat hij zich de fiets opzettelijk wederrechtelijk had toe-eigend. De Hoge Raad gaf hem gelijk. [\[ECLI:NL:HR:2015:57\]](#). Inderdaad valt uit het arrest van het Hof niet op te maken wat de fietser feitelijk met de fiets heeft gedaan behalve erop wegrijden, zoals gebruikelijk is bij een proefrit. We weten bijvoorbeeld niet of hij de fiets in een duister steegje heeft achtergelaten. Het enkele tijdsverloop van anderhalf uur is dan niet genoeg voor toe-eigening, zeker nu niet duidelijk is welke afspraak de verkoper met verdachte had gemaakt over het moment van teruggave. ▼

RADICALISERING UIT DE ANONIMITEIT

DE ONMISBAARHEID VAN DE BESTUURLIJKE EN PERSOONLIJKE AANPAK

Jongerenwerker, wijkagent of islamitisch theoloog. Bijzondere voorwaarde, uithuisplaatsing of huisbezoek. Allerlei medewerkers van allerlei ketenpartners zetten allerlei middelen in, om samen met het OM radicalisering te zien en te keren. In die bestuurlijke en persoonlijke aanpak lopen Arnhem en Den Haag voorop.

TEKST PIETER VERMAAS FOTO ANP

▲ ‘Kijk, een slapende Al Qaida-cel gaan we niet tegenhouden met de “bestuurlijke” aanpak. Maar met mensen die beginnen te radicaliseren of die terugkomen uit Syrië, moeten we contact maken. Hen uit de anonimiteit helpen. Helpen waar het kan.’

En dat is de reden voor het optrekken in casusoverleggen, wil de Arnhemse gebiedsofficier Jouke Osinga maar zeggen. ‘Strafrecht gaat jihadisme niet oplossen. Het bevestigt weliswaar de norm (wie gaat strijden en terrorisme steunt, is strafbaar), maar ondertussen blijft het maatschappelijke probleem bestaan. Ook als veroordeelden na hun gevangenisstraf weer terugkeren in de samenleving. En dus is vooral wat de gemeente doet, onmisbaar.’

‘Niks doen is geen optie’, zegt Niels Emeis, veiligheidsadviseur van Arnhems burgemeester Herman Kaiser. Emeis is vandaag van stadhuis naar parket Oost-Nederland gewandeld en aangeschoven bij Osinga en parketsecretaris Bianca van Zon. ‘Mensen over wie we in het casusoverleg zorgen hadden, pakken in een aantal gevallen hun normale leven van opleiding en werk weer op’, zegt Emeis. ‘Of dat door de integrale aanpak komt of omdat ze gewoon zélf klaar zijn met het gewelddadig jihadisme, zal je nooit weten.’

Het “jihadisme-casusoverleg” ontstond in Den Haag. Daar richtte

het strafrechtelijke onderzoek “Context” zich aanvankelijk (april 2013) vooral op ronselaars. Uiteindelijk richtte de verdenking bij twintig verdachten zich ook op feiten als strijden, deelnemen aan een terroristische organisatie en opruiing. ‘Het begon met aangiftes van vermissing door ouders’, zegt de Haagse zaakofficier Anne-Katrien Banning. ‘Zij meldden dat hun kinderen mogelijk naar Syrië waren vertrokken. Al heel snel merkten we

*Via
bijzondere
voorwaarden
krijgen we
meer zicht op
hen*

dat een grote groep jongeren –ook in Delft, Gouda en Zoetermeer– aan het radicaliseren was.’

‘Toen ontstond behalve het strafrechtelijke onderzoek tegen uiteindelijk twintig personen, ook de “persoonlijke” aanpak vanuit het Veiligheidshuis’, zeggen parketsecretaris Margriet Haak en beleidsmedewerker Aranka van Driel van parket Den Haag. ‘Er ontstond een lijst van twee- tot driehonderd

personen die worden besproken in een casusoverleg van gemeente, politie, OM, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, NCTv en AIVD. Samen kijken we: wat gebeurt er, welke informatie hebben we, en wat kunnen we doen?’

Vliegveld

Hoe gaat dat concreet, bijvoorbeeld in Arnhem? Ook daar is de melding “er is iemand weg” vaak het startpunt. Veiligheidsadviseur Emeis: ‘Dan ga ik, maar het kan ook de wijkagent zijn, er op af en leggen we contact met het gezin.’

‘In de moslimgemeenschap wordt de gemeente meer vertrouwd dan de politie’, zegt officier Osinga. Emeis: ‘Ik kom er namens mijn burgemeester, die zelf vaak moslimorganisaties en de islamitische gemeenschap opzoekt. Aan de deur vraag ik de mensen hoe het met hen gaat en wat er is gebeurd. Heeft de familie het vertrek van een kind zien aankomen? Weten ze wat de achterliggende gronden zijn? En kan de gemeente helpen? Vaak laten de vertrekkers schulden achter, bijvoorbeeld van lopende verzekeringen of studie. Ouders krijgen dan met deurwaarders te maken. De gemeente kan ondersteunen bij het organiseren van de financiële afhandeling. Niet in geld maar in het bemiddelen en zo nodig doorverwijzen.’

Officier Osinga: ‘De politie gaat ook zelf aan de slag en bij het gezin langs. Ze vragen of ze de kamer

van de vertrokkenen mogen bekijken en de computer die daar staat. Ze zoeken naar tekenen van radicalisering. Handelde de jongere solistisch, of was hij actief in een groepje of netwerk? Als iemand net weg is, proberen we hem stoppen – het is gelukt om personen op het vliegveld tegen te houden. Als dat niet lukt, kan de familie ons wel dingen melden als: “ik heb een appje gekregen, hij zit nu daar”. De rollen van de gemeente en de politie houden we gescheiden. Gemeente-informatie wordt niet gebruikt voor de opsporing, anders zou je het vertrouwen van de mensen in de gemeente kunnen misbruiken.’

Parketsecretaris Bianca van Zon: ‘Wel kan informatie van de gemeente aanleiding zijn om daarna een rechercheur langs te laten gaan. Dat wordt in een casusoverleg besproken.’

Niels Emeis: ‘Dan bel ik daarna de familie om te vragen of het mogelijk is dat de politie met hen contact opneemt.’

Profiel

De kennis in de keten stijgt. ‘In ons Haagse casusoverleg zitten we steeds met dezelfde mensen’, zegt beleidsadviseur Aranka van Driel. ‘Die anderen worden ook een beetje strafrechtexpert, waardoor je niet steeds hoeft uit te leggen dat uitreizen naar een land niet per definitie strafbaar is. En acties stemmen we op elkaar af.’ Nooit hebben OM’ers meer over radicalisering en terreur geweten dan nu. ‘In het begin wist ik niet veel van de islam, zegt officier Anne-Katrien Banning. ‘Nu ik meerdere dagen een cursus heb gehad weet ik dat het jihadistisch salafisme een stroming is die gewelddadig is en die anderen uitsluit.’

‘Onze verdachten lijken een andere interpretatie van de islam niet te accepteren’, zegt parketsecretaris Margriet Haak. ‘Zij omarmen geen andere geloven, laat staan niet-gelovigen.’

Ook in Arnhem weten politie, OM en gemeente tegenwoordig veel van de islam. Maar effectief omgaan met geradicaliseerden die geweld met Koranteksten goedpraten, is een ander vak, weet officier Jouke Osinga: ‘Met het strafrecht kun je in elk geval niet afdwingen: “en nou ben je geen extremist meer!”.’

Niels Emeis: ‘En daarom is een van de interventies uit het casusoverleg

Er wordt nu meer op veiligheid gelet

dat een islamitische theoloog spreekt met jongeren, die aan het radicaliseren maar niet helemaal verloren zijn. Hij kan een weerwoord geven tegen hun theologische onderbouwing van hun extremisme. Hij kan hen islamitische gewetensvragen stellen. Met als doel dat die jongens daar dan over nadenken en via de dialoog uiteindelijk een genuanceerder beeld krijgen. Die expertise hebben we hard nodig, want wij kunnen dat zelf niet.’

Het eenduidige profiel van de terroristische uitreiziger bestaat niet, weten ze in Arnhem en Den Haag. Gewelddadig salafisme speelt een rol. Maar de adolescent met een hang naar avontuur kan ook een uitreiziger worden. Net als de

afgestudeerde jongen die maar niet aan de bak komt. Het is een samenloop van omstandigheden en in de persoon gelegen factoren die zorgt voor radicalisering.

België en Frankrijk

De Opportuun-interviews vinden plaats voor de aanslagen in Denemarken, en minder dan een week nadat de Belgische politie een pand in Verviers was binnengevallen. Die laatste actie was gericht tegen een terreurcel die op het punt zou hebben gestaan aanslagen te plegen tegen politiemensen. Dat is goed te merken, klinkt het in Den Haag en Arnhem: iedereen staat nog meer op scherp. ‘De politie is zich nu nog meer bewust van het gevaar dat zij kan lopen, gezien de recente geschiedenis in Frankrijk en België’, zegt de Haagse officier Banning. ‘Zij moeten de straat op; wij kunnen meer van achter ons bureau juridisch nadenken’, zegt Margriet Haak.

‘De alertheid is groter geworden, en er wordt meer op veiligheid gelet’, zegt de Arnhemse parketsecretaris Bianca van Zon. ‘En dat is wel een dilemma’, zegt officier Osinga, ‘want de huisbezoeken zijn juist de kracht van de bestuurlijke aanpak. Die kracht verlies je als je op het politiebureau met mensen gaat praten. Dus het wordt ingewikkelder en kwetsbaarder.’

Veiligheidsambtenaar Niels Emeis: ‘In Arnhem worden professionele inschattingen gemaakt. Sommige acties worden niet meer alleen gedaan.’

Acties uit casusoverleg

Zicht houden op de mensen, contact leggen: het geeft geen honderd procent garantie. Maar het effect moet bepaald niet onderschat worden. De Arnhemse officier

Osinga: 'Iedereen is nu extra alert, vooral op de terugkeerders. Juist dan is het goed contact te leggen. Het wordt lastiger als je een terugkeerder alleen op zijn zolderkamer-tje laat zitten. Bij mensen op een kantelpunt geldt de filosofie: hoe vaker je met hen praat en hen op de schouder slaat, des te eerder zijn ze geneigd om te stoppen.'

Acties worden vanuit het casusoverleg gestart en afgestemd. Iedereen legt er, na intern het huiswerk gedaan te hebben, zijn signalen neer. Een signaal kan zijn dat iemand zich ineens traditioneel kleedt of radicale uitlatingen doet. Parketsecretaris in Den Haag Margriet Haak: 'Dan kan de wijkagent het advies krijgen de familie eens "aan te lopen".'

Officier Banning (Den Haag): 'We proberen soms een jongen uit zijn omgeving te trekken. Weg van de ronselaar. Dan vraag je de gemeente of er een ander huis voor hem is. Zodat hij verhuist naar een andere gemeente, waar bijvoorbeeld ook zijn vader woont.'

Beleidsmedewerker Aranka van Driel: 'Soms is de actie op het kind gericht, dan heeft de Raad voor Kinderbescherming of Jeugdzorg een belangrijke rol. Het hangt helemaal van de situatie af. Als ouders zich zorgen maken over hun 17-jarige radicaliserende kind, praat je met de ouders. Maar als de ouders die radicalisering juist steunen, benadert het jeugdwerk eerder de school om een mentor aan te wijzen die regelmatig met de jongere praat. Als wordt gedacht aan ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing zijn de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg weer belangrijk. En als de Reclassering een rapportage gaat maken, kan je als OM zeggen: "dú vraag willen we graag beantwoord zien". Al dat soort dingen bespreek je samen.'

In Arnhem bezien ze hun bestaande bevoegdheden met een nieuwe blik. 'Stel,' zegt parketsecretaris Van Zon, 'dat er al zorgen zijn over een radicaliserende jongen, en hij pleegt een commuun delict als winkeldiefstal. Normaal zou je zo'n zaak wellicht met een geldboete afdoen, nu kijken we of een voorwaardelijk sepot passend is. De opgelegde voorwaarden kunnen bijvoorbeeld de reclassering of de Raad voor de Kinderbescherming een ingang geven om beter zicht op die jongen te krijgen.'

Strafrecht alleen gaat radicalisering en terreur niet oplossen

Niels Emeis: 'In Arnhem zijn verschillende activiteiten van start gegaan. Die richten zich met name op de groep jongens en meisjes, en hun directe omgeving, waar we ons zorgen over maken. Deze activiteiten zijn er op gericht om met de jongeren in gesprek te komen en hen andere geluiden en ook perspectieven voor te houden. Door in contact te komen en een vertrouwensband te creëren kijken we wat er speelt, en of we iets kunnen betekenen. Misschien hebben ze dromen waarbij wij kunnen helpen om ze te verwezenlijken. Maar het is zeker niet de bedoeling het stempel radicaal-extremistisch erop drukken.'

Hoeveel dreiging?

Binnen het OM gelden Oost-Nederland en Den Haag als pionierende parketten die vooroplopen in de aanpak van radicalisering. Ze overleggen veel. 'Meer dan ooit werk ik samen met de afdeling Beleid & Strategie', zegt officier Anne-Katrien Banning, 'en ik merk dat ik daar veel van terugkrijg.' Ze overlegt met het Landelijk Parket. Met haar ketenpartners. Met landen als Spanje, Canada en de VS, die erg geïnteresseerd zijn in de Nederlandse aanpak en jurisprudentie. 'Het geeft veel energie', zegt ze.

En ze staat stevig genoeg in haar schoenen om twijfel toe te laten. 'Wat is nou de beste aanpak? Terugkeerders moeten we direct oppakken. Dat snap ik, want zij zijn misschien nóg gefrustreerder geworden en dus gevaarlijk voor de maatschappij. Maar Denemarken doet het anders en geeft hen een "warm welkom" met begeleiding en huisvesting. Daar is het: "niet aanhouden, tenzij". Of neem de aparte terroristenafdeling in de gevangenis, is dat altijd het beste? En hoeveel dreiging tegen óns gaat er uit van geradicaliseerden die het jihadistisch gedachtengoed aanhangen? Nooit zijn er in het Haagse Context-onderzoek indicaties geweest dat verdachten iets beraamden tegen de overheid. Of neem het afpakken van nationaliteit en het bevriezen van gelden, kan dat misschien ook contraproductief uitpakken? Ik heb daar niet alle antwoorden op. Maar dat is heel iets anders dan me machteloos voelen en het gevoel hebben grip te verliezen. Want je moet ook in contact blijven. Ook daarom is dat overleg en de persoonlijke aanpak in het casusoverleg zo belangrijk.' ▀

Oproepen tot moorden

ELINE BROEKHOF VERVOLGDE VOOR OPRUIING

Er zijn grenzen aan de vrijheid van meningsuiting, weet officier Eline Broekhof. 'Je mag kwetsen, choqueren en verontrusten, maar niet anderen aanzetten tot het plegen van strafbare feiten. Zeker niet als wordt opgeroepen tot het doden van mensen.'

▲ Het zijn schokkende beelden. In het filmpje zie je een jongeman helemaal uit zijn dak gaan. Hij maalt krankzinnig met zijn armen en schreeuwt in eerste instantie een onverstaanbare tekst. Je pikt woorden op als 'kanker', 'dood' en iets met 'zombies'. Dan vuurt hij twee wapens af. In elke hand een. Je kijkt geschrokken nog een keer. Wat zegt hij eigenlijk? En dan versta je: "Zo moet je die kanker zionisten kapot maken, dood maken. Zombies. Zionisten." Hij schiet tegelijkertijd om kennelijk zijn woorden kracht bij te zetten.

Officier van justitie Eline Broekhof van het parket Amsterdam wordt tijdens haar opvangdienst gebeld door de politie. Iemand heeft aangifte gedaan van een filmpje waarin opgeroepen wordt tot het vermoorden van journalisten. Het is 5 augustus 2014.

De aangever ontving het filmpje via een Facebook-like van een vriend. De verbalisant kijkt mee en beschrijft wat hij ziet en hoort: "Ja, nogmaals, die kankerzionisten, ja, je moet ze, je moet ze vergelijken als een zombie..." Op de beelden laadt een jongeman een wapen door. "Zo moet je ze kapot maken," gilt hij en vuurt. De aangever heeft in plaats van 'zionisten' het woord 'journalisten' verstaan.

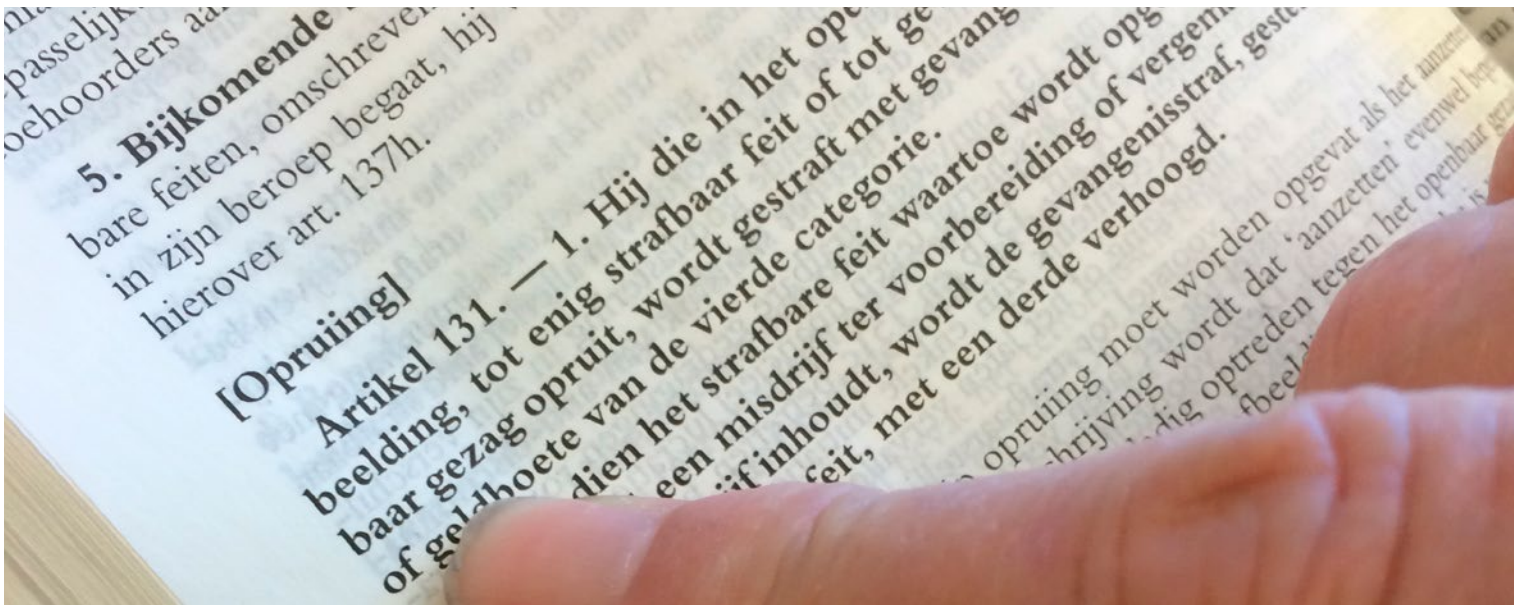
Doden van mensen

In de lege rechtszaal van het parket Amsterdam schuift Eline Broekhof haar stoel naar de punt van een tafel. Op de muur is een bloedig abstract getekend. Door de ramen is niks te zien. Zware mist hangt deze ochtend over Nederland. Het enige fleurige is de rode blouse van de jonge officier.

A woman with long brown hair, wearing a bright red long-sleeved top and black jeans, stands in a room with desks and chairs. She has her left hand on her hip and is looking towards the camera. The background is a large, abstract, circular pattern in shades of brown and orange.

*Je weet dat
zulke uitlatingen
de politiek raken*

Broekhof: 'Dit soort zaken is niet aan de orde van de dag. Na het bewuste telefoontje van de bureaupolitie wist ik gelijk: Hier moet ik wat mee! En direct realiseerde ik me ook: hoe ga ik dit duiden? Het is strafbaar, maar de juridische kwalificatie was lastiger.'

De officier houdt ruggespraak, zoals gewoonlijk, met haar teamleider, de parketleiding en in dit specifieke geval ook met de discriminatie-officier van haar parket en de terrorisme/extremisme-expert bij het Landelijk Parket. 'Je weet dat zulke uitlatingen de politiek raken. Je weet wat er speelt op de Gaza-strook. Je leest het in de krant en ziet het op televisie. Ik vroeg mijn collega's of ze vergelijkbare zaken kenden.'

De verdachte had vanuit zijn vakantieadres in Turkije het gewraakte filmpje op een openbare Facebook-pagina van zijn eigen Nederlandse rijkschool geplaatst. Een pagina met bijna 20.000 jonge volgers van tussen de 15 en 26 jaar oud.

Broekhof: 'We waren er eigenlijk snel uit. Je mag kwetsen, choqueren en verontrusten, maar er zijn wettelijke grenzen gesteld aan de vrijheid van meningsuiting. Die vonden we in dit geval overschreden. De verdachte zette anderen aan tot het plegen van strafbare feiten. Tot het doden van mensen. Het doden van mensen is één van de ergste strafbare feiten die we in Nederland kennen.'

De verdachte wordt vervolgd voor opruiing. Uit onderzoek blijkt dat hij op 9 augustus 2014 vanuit Turkije naar huis vliegt. Op Schiphol houdt de marechaussee de

verdachte aan. De rechter-commissaris ziet voldoende grond om hem in bewaring te stellen.

Broekhof: 'De verdachte gebruikte in zijn filmpje niet alleen heftige woorden, maar had nagedacht over zijn woordkeus, had vooraf een gas- en alarmpistool gekocht in een Turkse winkel en liet iemand de beelden opnemen. Het filmpje was niet gemaakt in een opwelling.'

Shockerend

Na de inbewaringstelling schorst de raadkamer de voorlopige hechtenis onder voorwaarde dat verdachte geen ander strafbaar feit pleegt, zich houdt aan het reclasseringstoezicht en zich meldt bij de forensische zorgspecialist De Waag. Uit de reclasseringsrapportage volgt dat de verdachte enigszins narcistische opvattingen lijkt te hebben.

Broekhof: 'Hij vertelde dat hij beroemd wil worden. Dat hij met opzet choquerende filmpjes op zijn Facebook plaatst om zoveel mogelijk publiek te trekken.'

De zaak is niet van alle dag en ook de media tonen interesse. Niet in laatste instantie omdat de verdachte zelf de pers opzoekt. Officier Broekhof bereidt zich voor op mediabelangstelling tijdens de zitting en besteedt extra aandacht aan de helderheid van haar requisitoir. Over een passende straf eis overlegt ze met collega's en haar teamleider. Via persberichten van het parket worden journalisten op de hoogte gehouden.

Broekhof: 'De oproep om mensen te doden, vormde het belangrijkste element in mijn requisitoir. Gelukkig dat

Hij had vooraf een gas- en alarmpistool gekocht in een Turkse winkel

niemand die oproep heeft uitgevoerd, want het had ook heel anders kunnen aflopen.'

Op de zittingsdag, op 5 november, vertoont officier Broekhof het intimiderende Facebook-filmpje in de rechtszaal en weerlegt het standpunt van de raadsvrouw dat een Nederlandse rechter niet bevoegd is te oordelen over deze zaak, omdat het filmpje in Turkije was gemaakt en in Turkije op Facebook was geplaatst. 'Verdachte heeft het filmpje geplaatst op de Facebook-pagina van een Nederlands bedrijf, in de Nederlandse taal. Het filmpje is daarmee bedoeld voor zijn Nederlandse Facebook-vrienden,' requireert ze. De advocaat verdedigt haar cliënt tegen de vervolging voor opruiing. Ze stelt dat sarcasme, ridiculisering en opinievrijheid niet strafbaar zijn. Maar de rechtbank oordeelt dat in een periode van intensief en verhit debat in de Nederlandse samenleving over de oorlog in Gaza de grens van opruiing niet moet worden opgezocht en overschreden.

'En', voegt de rechter toe, 'in zo'n periode is olie op het vuur gooien, zoals de verdachte heeft gedaan, gevaarlijker en daarmee ook kwalijker.'

De verdachte vindt ook dat hij op een andere manier het publieke debat had moeten voeren, maar windt zich daarna weer zichtbaar op over het Nederlands geweld tegen de Islamitische Staat (IS). Hij vergelijkt zichzelf met de overheid. Zij strijden tegen de IS, hij tegen de zionisten.

Inperken van vrijheid

Broekhof: 'Ik eiste 45 dagen gevangenisstraf met aftrek van voorarrest, waarvan 28 dagen voorwaardelijk.

Verdachte zou niet meer terug de gevangenis in hoeven. Om ook na zijn vrijlating de ernst van zijn handelen te benadrukken, vroeg ik om 80 uur werkstraf én een eenjarig Facebook-verbod. Ik had namelijk de indruk dat hij dit middel misschien vaker zou kunnen inzetten.'

De uitspraak van de rechtbank volgt twee weken later. In [het vonnis](#) legt de rechter uit dat vrijheid van meningsuiting niet absoluut is en onder meer kan worden ingeperkt ter voorkoming van strafbare feiten. Verdachte wordt veroordeeld tot 60 dagen gevangenisstraf met aftrek, waarvan 44 dagen voorwaardelijk. Het Facebook-verbod gaat de rechter echter te ver. Het zou een te grove inperking zijn van de vrijheid van de verdachte om zijn mening te uiten. Ook de werkstraf wordt niet opgelegd. Wel de proeftijd van twee jaar en de bijzondere voorwaarden als de meld- en behandelplicht. Verdachte is tegen de uitspraak in hoger beroep gegaan.

Buiten is de mist iets opgetrokken. De jonge officier Eline Broekhof schuift haar papieren van de tafel in een plastic mapje. Ze weet dat de verdachte nog steeds via Facebook fulmineert tegen bepaalde zaken. Dat hij het medium gebruikt om zijn mening te ventileren. Broekhof: 'Het is een groot goed om te kunnen zeggen wat je denkt. Dat de veroordeelde door middel van Facebook-berichten het publieke debat opzoekt, is zijn recht. Ook al zal hij naar aanleiding van dit artikel de publiciteit opzoeken, dat vind ik niet beangstigend. Ik heb mijn interpretatie van de juridische feiten weergegeven. Hij mag daar alles van vinden. Zolang hij maar geen strafbare feiten pleegt.' ▀

HET RISICO VAN KAAL OP STRAAT

CENTRALE VOORZIENING VOORWAARDELIJKE
INVRIJHEIDSTELLING (CVV.I.)

TEKST PIETER VERMAAS FOTO'S LOES VAN DER MEER

De Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) beoordeelt twaalfhonderd nieuwe v.i.-zaken per jaar. Soms heel gevoelige, als die van Volkert van der G. en Benno L. De CVv.i. beoordeelt onder welke voorwaarde(n) iemand met v.i. kan. Daarbij wegen de belangen van samenleving en veroordeelde mee, want verminderen van recidive is het doel. 'Je krijgt een nieuwe kans. Verpruts je die, dan ben je de pisang'

Regiesecretaris Nelleke Heijink houdt het overzicht op de v.i.-zaken.

▲ Het is geen fijn vooruitzicht. Morgen is het de v.i.(voorwaardelijke invrijheidstelling)-datum van een 22-jarige man die vanwege diefstal met geweld en een overtreding van de Wet Wapens en Munitie tot drie jaar gevangenisstraf werd veroordeeld.

Die invrijheidstelling vinden ze bij de CVv.i. niet zo'n goed idee. De CVv.i. beoordeelt en besluit of er moet worden gevorderd dat de v.i. op een later moment (uitstel) of helemaal niet plaatsvindt (achterwege laten). Is er sprake van v.i., dan beslist de CVv.i. welke eventuele bijzondere voorwaarden aan de invrijheidstelling worden verbonden.

V.i. is hier niet zo'n goed idee, want de man heeft zich eerder, tijdens een penitentiair programma waarin hij weer aan de vrijheid kon ruiken, niet gehouden aan een contactverbod. Hij kwam niet opdagen toen de gevangenisdirecteur hem uitnodigde voor een "correctiegesprek".

In tegendeel, hij had zich onttrokken en is een paar weken later weer opgepakt.

Dus is er een vordering ingediend bij de rechter om de v.i. achterwege te laten.

Deze vordering wordt voorbereid door de CVv.i. en ingediend door het parket dat zich in eerste aanleg boog over de zaak waarin de v.i.-waardige straf werd opgelegd.

Het indienen van de vordering dient uiterlijk 30 dagen voor de v.i.-datum te gebeuren.

Ook omdat de termijnen krap zijn, is het zaak om goed met elkaar samen te werken. Zoals bijvoorbeeld blijkt uit de situatie die zich een week later voordoet, een dag voor de behandeling van de vordering ter zitting. Liza te Pas van de CVv.i.-Administratie: 'We kregen van de officier van justitie te horen dat er gelet op recente positieve ontwikkelingen een kans bestond dat de

rechter de vordering tot achterwege laten van de v.i. zou afwijzen. In dat geval zou de man direct op straat komen te staan. Want de v.i. datum was immers een week geleden.'

Een van de secretarissen van de CVv.i. heeft daarop direct een v.i.-besluit gemaakt met een aantal strenge, noodzakelijke bijzondere voorwaarden voor het geval de vordering inderdaad zou worden afgewezen. Een dag later wordt die vordering inderdaad afgewezen. De rechtbank vindt dat de veroordeelde al voldoende was gestraft omdat hij na zijn onttrekking weer was vastgezet en hij geen verlof meer had gekregen.

Het parket licht direct de CVv.i. weer in. Liza te Pas: 'De man zat al in een busje, om zijn spullen uit de gevangenis op te halen. Toen hebben wij bij de CVv.i. het "v.i.-besluit" naar de gevangenis gestuurd. Daardoor raakte de man niet uit beeld, maar kreeg hij in het

'Omdat de termijnen krap zijn, is goed samenwerken tussen parketten en ons belangrijk', weet Liza te Pas (voor op de foto) van de CVv.i.-Administratie.

v.i.-besluit direct de voorwaarden mee waaraan hij zich moest houden: een contactverbod, een locatiegebod met een enkelband, een meldplicht bij de reclassering en het volgen van een training cognitieve vaardigheden. Door de goede samenwerking met het parket, sloot de reclassering even later de enkelband aan bij de vrijgelatene.'

Recidive voorkomen

Aan voorwaardelijke invrijheidsstelling is altijd de algemene voorwaarde verbonden. De algemene voorwaarde houdt in dat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. En in veel gevallen zijn aan de invrijheidstelling ook één of meer bijzondere voorwaarden verbonden. Voorbeelden van bijzondere voorwaarden zijn de meldplicht, een contactverbod of behandeling. Diverse ketenpartners

zoals de Dienst Justitiële Inrichtingen (de inrichting waar veroordeelde heeft gezeten), de reclassering, het CJIB, de politie en de gemeenten zijn betrokken bij de v.i. Het OM is eindverantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de voorwaarden. De specialistische kennis die hiervoor nodig is, is gebundeld bij de CVv.i. en het Expertisecentrum Bijzondere Penitentiaire Zaken (eveneens georganiseerd bij de vestiging Arnhem van het Ressortsparket Arnhem-Leeuwarden). Tussen de verschillende OM-onderdelen is sprake van nauwe samenwerking. Grofweg geldt: handhaving van de algemene voorwaarde is bij de lokale parketten belegd; handhaving van de bijzondere voorwaarden bij de CVv.i.

Het doel van de voorwaardelijke invrijheidstelling is dat veroordeelden zo min mogelijk recidiveren,

zegt CVv.i.-advocaat-generaal Elisabeth Julsing. 'Dat gaat soms met vallen en opstaan: iemand verandert niet in een dag van crimineel in ideale schoonzoen. De bijzondere voorwaarden waarmee iemand begeleid, behandeld en gemonitord wordt helpen daarbij. En daarbinnen moet je ook een plan hebben voor afbouw van de behandeling.'

Dat wordt door sommige mensen wel eens soft gevonden. 'Maar welk alternatief staat hen dan voor ogen?', zegt beleidsmedewerker Jeanine Reidnied. 'Een invrijheidstelling zonder voorwaarden, dus zonder begeleiding en behandeling? Als een veroordeelde dan "kaal" op straat komt, geeft dat (veel) meer risico voor de samenleving.'

Trappelen

Het is september 2014 als de CVv.i. moet beslissen over de v.i. van een vrouw die samen met haar partner

'Het OM kan bij een laat ingediende vordering wél worden ontvangen', wijst beleidsmedewerker Jeanine Reidnied (overkant tafel, tweede van rechts) op nieuwe jurisprudentie.

een moord had gepleegd. Een willekeurige bejaarde man was slachtoffer van het duo geworden. Tweederde van haar gevangenisstraf zit er nu bijna op, haar partner moet nog langer zitten. Sharon van de Zandschulp, beleidsondersteuner van de CVv.i., brengt de zaak in tijdens een afdelingsoverleg: 'De veroordeelde vrouw heeft veel psychische problemen en lijkt een klinische behandeling nodig te hebben. Helaas bleek zij tijdens haar detentie onbehandelbaar. Het NIFP en de reclassering adviseerden dat zij zelfstandig, met begeleiding, zou gaan wonen. Zelf wil ze naar het Noorden, maar de betreffende gemeente staat niet "te trappelen". Deels snap ik dat. Je neemt als gemeente een risico en je passeert mogelijk inwoners die ook op de wachtlijst van de woningcorporatie staan.'

Uit het overleg van de CVv.i. met gemeenten, de woningcorporaties,

de reclassering en de P.I. waar de vrouw verblijft kwam niet zoveel. Van de Zandschulp: 'Maar huisvesting is noodzakelijk om lokaal de nodige begeleiding en behandeling te starten.'

De rechter heeft inmiddels besloten, op vordering van het OM, om de v.i. met vier maanden uit te stellen. Zonder huisvesting is het recidiverisico veel te groot. De reclassering zoekt nu verder voor de vrouw.

Onverwijld

Goed nieuws tijdens datzelfde CVv.i.-afdelingsoverleg. Er is nieuwe jurisprudentie over ontvankelijkheid van het OM bij een niet-onverwijld ingediende vordering, meldt beleidsmedewerker Jeanine Reidnied. 'Tot nu toe was de lijn dat het OM niet-ontvankelijk werd verklaard als een vordering tot herroeping niet "onverwijld" is ingediend. Maar de Hoge Raad ziet het nu gelukkig anders: Het OM kan

bij een laat ingediende vordering wél worden ontvangen. Al kunnen er natuurlijk wel andere rechtsgevolgen aan worden verbonden als behandeling van een vordering niet "binnen een redelijke termijn" plaatsvindt. Hier wil ik graag aandacht voor vragen', zegt Reidnied. 'Want ook na deze beslissing van de Hoge Raad zie ik nog steeds beslissingen van rechtbanken waarin het OM niet-ontvankelijk wordt verklaard als ze vinden dat een vordering herroeping niet onverwijld is ingediend.'

De CVv.i. doet haar uiterste best om parketten zo goed mogelijk te faciliteren. Daarbij vraagt ze ook wel weer veel van de parketten. Ook met de Reclassering wordt hecht samengewerkt. 'Maar soms moeten we als CVv.i. op onze strepen gaan staan', zegt AG Elisabeth Julsing. 'Als het OM de bijzondere voorwaar-

'Onze beslissing is leidend als voorwaarden niet goed worden uitgevoerd', klinkt het tijdens het afdelingsoverleg. 'Als het fout gaat, moeten wij ermee naar de rechter.'

den duidelijk heeft geformuleerd, kan het niet zo zijn dat de Reclassering in haar toezicht die voorwaarden te streng of te los gaat uitvoeren. Onze beslissing is leidend. Wij zijn degenen die er mee naar de rechter moeten als het fout gaat.'

Waarschuwingsgesprek

Direct na het afdelingsoverleg pakken Elisabeth Julsing en CVv.i.-executiesecretaris Stan Bröcheler de lift naar beneden. Even later zitten ze tegenover een v.i.-gestelde. Er volgt een "waarschuwingsgesprek". Zo'n gesprek voert de CVv.i. als een v.i.-gestelde zijn voorwaarden niet naleeft, terwijl die overtreding niet zo ernstig is dat het OM direct schorsing en/of herroeping van de v.i. wil vorderen. Bovendien moet het OM mogelijkheden zien voor voortzetting van het toezicht. De jongeman aan de andere kant van de tafel – een flesje cola en een

iPhone voor zich – had een gevangenisstraf gekregen na een zware mishandeling bij een caféruzie. Al snel bleek dat hij zijn v.i.-voorwaarden niet had nageleefd, en werd overwogen bij de rechtbank een vordering tot herroeping van de v.i. in te roepen.

'Er resteren nog 180 dagen proeftijd', zegt Stan Bröcheler tegen de jongeman. 'Ik heb contact met de Reclassering gehad en zij willen u nog wel de kans geven om het toezicht met u voort te zetten, maar dan moeten zij eerst van ons horen of u van ons een kans krijgt.' Elisabeth Julsing vult aan: 'Normaal gesproken gaat een zaak terug naar zitting als een voorwaarde niet wordt nageleefd. Maar ik wil er nog een keer naar kijken.'

De jongen heeft meermalen geen contact gezocht met de reclassering in het kader van zijn meldplicht. Hij dacht dat zijn werkgever wel door zou geven dat hij ziek was. Hij

logeerde bij zijn tante. 'Maar u moet wel zorgen dat u bereikbaar bent', zegt Stan Bröcheler. 'U woont zelfstandig, maar hebt aangegeven dat u veel bij uw tante verblijft. Heeft u van haar een adres of telefoonnummer?'

De jongen, zoekend in zijn telefoon: 'Ik kan dat niet vinden. Maar ik heb wel het nummer van mijn nicht, die daar ook woont.'

Even later kan AG Julsing hem het goede nieuws brengen. 'Nou, dan gaan we de reclassering melden dat je een nieuwe kans krijgt. Verpruts je die, dan is het wel klaar en ben je de pisang! Duidelijk?' ▀

AG Elisabeth Julsing en executiesecretaris Stan Bröcheler voeren met een v.i.-gestelde een waarschuwingsgesprek.

KORTOM

Kijk voor meer actueel nieuws op www.om.nl

▲ Strafvorderingsrichtlijnen korter en praktischer

Vanaf 1 maart 2015 beschikt het OM over een nieuwe set van strafforderingsrichtlijnen.

Enige tijd geleden heeft het College besloten het stelsel van beleidsregels te vernieuwen. Vanuit de praktijk was er behoefte aan minder aanwijzingen en richtlijnen, die compact, helder en eenvoudig toegankelijk zijn én de benodigde ruimte voor de professional laten bij de uitvoering van beleid en de beoordeling van zaken. Inmiddels zijn al veel aanwijzingen aangepast. Op 1 maart 2015 treedt een vijftigtal nieuwe richtlijnen voor straffordering in werking.

Van rekenen naar afwegen

Het OM gaat op termijn afscheid

nemen van de BOS/Polaris richtlijnen, een (rekenkundig) beoordelingssysteem voor de afdoening van eenvoudige strafzaken. BOS/Polaris sluit niet meer aan bij de huidige strafforderingspraktijk. Met name op het gebied van de nieuwe werkwijze ZSM en de mogelijkheid voor persoonsgerichte aanpak waren aanpassingen gewenst.

De vernieuwde richtlijnen voor straffordering zijn korter, overzichtelijker en bieden ruimte aan de professional bij de afdoening van strafzaken. De richtlijnen bevatten

sancties voor first offenders en recidivisten, die als landelijk uitgangspunt dienen. Vervolgens is het aan de officier van justitie om strafverzwarende en strafverlichtende elementen in de concrete strafzaak te wegen en dat te vertalen naar een passende sanctie of strafeis. In de bijbehorende nieuwe "Aanwijzing kader voor straffordering en OM-afdoeningen" staan enkele algemene uitgangspunten benoemd, enkele specifieke strafverzwarende factoren (voetbal, discriminatie e.d.) beschreven en staat uitgelegd hoe de richtlijnen door het OM worden toegepast.

De nieuwe beleidsregels zijn openbaar en beschikbaar gesteld voor advocaten, burgers en andere belangstellenden. Zie www.om.nl/organisatie/beleidsregels. ▸

▲ Digitaal Loket Verkeer veel gebruikt

In beroep gaan tegen een verkeersboete kan sinds eind januari 2014 online via het [Digitaal Loket](#)

[Verkeer van Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie](#)

(CVOM). In een jaar tijd zijn ruim 86.000 beroepen digitaal binnengekomen, dit is 36% van het totaal. In de afgelopen drie maanden lag het

percentage 'digitaal' al op 40% en de verwachting is dat steeds meer mensen de weg naar het online loket zullen vinden.

Het Digitaal Loket Verkeer biedt betrokkenen vele voordelen. Op ieder moment kan het beroep digitaal (met DigiD) worden ingediend. Papier, postzegels en een gang naar de brievenbus zijn niet meer nodig. Het loket is zo ingericht dat -vaker dan via de post- volledige beroepen worden opgesteld. Het is dan niet

nodig bij de betrokkene om aanvullende informatie op te vragen.

Doordat er minder administratieve handelingen (opmaken en sorteren poststukken, inscannen enz.) nodig zijn, krijgen mensen die online in beroep gaan aanzienlijk sneller antwoord van Parket CVOM. Het afgelopen jaar duurde het gemiddeld slechts 16 dagen om op een digitaal beroep te beslissen, tegen 35 dagen voor beroepen per post. ▽

▲ Ruim 8 miljoen verkeersovertredingen in 2014

In 2014 zijn 8.306.094 verkeersovertredingen geconstateerd voor onder meer te hard rijden, door rood licht rijden, fout parkeren, het niet dragen van een gordel of helm, handheld bellen en het ontbreken van fietsverlichting.

In 2013 ging het om 10.334.619 verkeersboetes. Dat blijkt uit het [jaaroverzicht verkeer 2014](#). Dat het aantal geconstateerde verkeersovertredingen lager zou uitvallen ten opzichte van 2013 is eerder in 2014 al aangekondigd. Een aantal trajectcontroles stond (deels) uit wegens onderhoud of vervangingswerkzaamheden. Bovendien is een omvangrijke vervangingsoperatie gaande van verouderde, analoge flitspalen door nieuwe, digitale palen in heel het land. Verder vindt grootschalige vervanging plaats van mobiele radarapparatuur bij de politie.

Het merendeel van de verkeersboetes wordt opgelegd wegens het overtreden van de maximum snelheid. In 2014 ging het om 6.730.443 geconstateerde snelheidsovertredingen, tegen 8.442.360 in 2013. In 2014 zijn 1.799.216 snelheidsovertredingen geconstateerd middels een trajectcontrole. Een jaar eerder werden nog door trajectcontroles nog 2.159.897 boetes voor te hard rijden opgelegd. ▽

▲ Jongere kwetsbaar

Op vrijdag 20 februari 2015 organiseerde Slachtofferhulp Nederland haar jaarlijkse symposium voor de Europese Dag van het Slachtoffer (22 februari). Jongeren vormen een kwetsbare groep. De grens tussen slachtoffer en ouderschap is lang niet altijd scherp te trekken.

'We zien geregeld zaken waarin betrokkenen zowel dader als slachtoffer zijn; bijvoorbeeld een loverboy die zelf in het verleden slachtoffer van seksueel misbruik is geweest. Of een 17-jarige die slachtoffer is van een vechtscheiding en steun zoekt en krijgt van "verkeerde" vrienden.

Hoe ga je op een goede manier om met deze botsende rechten en behoeften?' Workshopleiders Coen Staal en Marjolein Kampijon, beiden OM'ers, discussiëren hierover met deelnemers van het symposium.

Jongeren lopen aanzienlijk meer risico om slachtoffer te worden van een gewelds- of vermogensdelict

dan andere leeftijdsgroepen, zo blijkt uit onderzoek. Ook als daders komen ze relatief vaker voor in de misdaadstatistieken. Zijn bepaalde grenzen eenmaal overschreden, dan komen het (straf)rechtssysteem en de hulpverlening in actie. Beide richten zich meestal op jongeren als plegers van criminaliteit en veel minder op jongeren als slachtoffers.

Tijdens het symposium delen jonge ervaringsdeskundigen en professionals die in hun dagelijkse praktijk met en voor jongeren werken, hun ervaringen en inzichten in een aantal lezingen en workshops. Het OM geeft onder het programma "Jeugd, Gezin en Zeden" prioriteit aan kwetsbare slachtoffers en daders.

In de aanloop naar de Europese Dag van het Slachtoffer vroeg het OM en ketenpartners in de week van 16 februari op diverse wijzen aandacht voor slachtoffers. ▀

OMGESLAGEN

Aanpak Jihadisme

'Wie er als een tank uit ziet, maakt geen contact met de wijk. De gehele basispolitiezorg optuigen met zwaardere wapens en veel extra training om deze te leren hanteren, is wat mij betreft dan ook niet de juiste oplossing.' [Ruud Bik, plaatsvervangend korpschef Nationale Politie] POLITIE.NL/NIEUWS, 15 JANUARI 2015

Deal

'Ik acht het niet voorstelbaar dat mensen zich tot moorden laten verleiden met de gedachte dat, als ze worden gepakt (en veroordeeld), er mogelijk toch een deal met het OM valt te sluiten.' [Pieter van der Kruijs, strafrechtadvocaat] VOLKSKRANT, 11 FEBRUARI 2015

Afpakken

'Ze denken dat ze na het uitzitten van hun straf de rest van hun leven miljonair zijn. Dat staan we dus niet toe.' [Dirk ten Boer, landelijk coördinerend officier van justitie "afpakken"] OP.NOS.NL/BINNENLAND, 18 JANUARI 2015

Eigen keus

'Wie zijn carrière als drugsdealer of jihadist vergoelikt door te zeggen dat zijn voorouders eeuwen geleden als slaaf van Ghana naar Suriname zijn verscheept of zijn ouders veertig jaar geleden als arme sloebbers uit de krochten van de Marokkaanse Rif zijn gekropen, grow up.' [Greta Riemersma, docent journalistiek Rijksuniversiteit Groningen] VRIJ.NEDERLAND, 7 FEBRUARI 2015

HET WERD WEER RUSTIG IN VEEN

AFGELOPEN OUDJAAR GEEN BRANDENDE AUTO'S OP HET KRUISPUNT

Na een gewelddadig treffen met handhavers werden op de voorlaatste dag van 2013 in het Brabantse Veen honderd raddraaiers aangehouden. Het openlijke geweld kon bij het merendeel van de verdachten niet worden bewezen. 87 zaken werden daarom in de zomer van 2014 geseponeerd. De ex-verdachten verzochten massaal om een schadevergoeding.

▲ In het najaar van 2014 moesten OM, politie en gemeente vooruitkijken naar de nieuwe jaarwisseling. Er werden draaiboeken opgesteld voor de komende jaarwisseling. Maar het gewelddadige Oud en Nieuw van 2013-2014 lag nog zwaar op de maag.

Stoken

Reeds decennia was het de traditie in Veen om te stoken. Er werden jaarlijks auto's in het anders zo rustige dorp geprepareerd met brandbaar materiaal en "de kruising" opgereden. In de loop der jaren wisselde het kruispunt van eigenaar, een tafereel van de machtsstrijd tussen de autoriteiten en inwoners. Zo werd in 2004 Veen hermetisch afgesloten door vier pelotons ME, betonblokken en pantservoertuigen van de Koninklijke Marechaussee. Nooit was het echt rustig. Want elke brandende auto was een "doelpunt" voor de thuisclub. Eind 2013 werd het lont in het kruitvat weer aangestoken en vloog te midden van een brandend voertuig glas en vuurwerk richting politie, die de weg vrij wilde maken voor de brandweer. Hoe breek je met een traditie van stoken?

Praten

In 2005 werd Veen wetenschappelijk onder de loep gelegd. Het COT Instituut voor veiligheids- en crisismanagement gaf op last van de burgemeester in zijn onderzoek inzicht in de achtergronden van het stoken en kwam met suggesties voor verbetering. Een van de conclusies van het onderzoek was dat het effectief zou zijn om rechtstreeks contact op te bouwen met de stokers. In 2005 was op een uitnodiging van de burgemeester echter niet ingegaan door een groep van twintig stokers in de leeftijd van 16 tot 53 jaar.

Excuses

Eind 2014 lukte het Charles van der Voort, net zes weken

waarnemend hoofdofficier van het parket Zeeland-West-Brabant, wel in contact te komen met de Veense jeugd. In de sporthal d'Alburcht in Wijk en Aalburg bood hij 22 december 2014 een deel van de massaal gekomen ex-verdachten zijn excuses aan.

Hij had een prettige boodschap: 'Voor de tijd dat u onterecht heeft vastgezet, krijgt u een schadevergoeding'. De hoogte was vooraf onderhandeld met advocaten en lag op zo'n 200 euro voor elke dag hechtenis. Meer dan het minimumbedrag van 105 euro, maar beduidend lager dan de bedragen die ingediend werden.

Maar dat was niet de enige boodschap. In een bomvolle zaal confronteerde hij de ex-verdachten met duidelijke taal. Oud en Nieuw is een feestje, geen vrijbrief voor brandstichting en vernieling, laat staan massaal geweld tegen politie.

Jerrycans

Voor diegenen die niets met het zware openlijk geweld van doen hadden, en waren "meegeveegd" bij de massale aanhouding, was de oprechte verontschuldiging bedoeld. Maar een deel van de juridisch onschuldigen had wel degelijk een aandeel gehad in de voorbereidingen en het geweld de dag voor oudjaar in 2013. Zij hadden ervoor gezorgd dat de goeden leden onder de kwaden. Voor hen lag een harde aanpak in het verschieft als zij weer de grenzen zouden opzoeken. Ook zou dan de schadevergoeding op losse schroeven komen te staan.

Zeven dagen later – twee dagen voor oud en nieuw – testte een van de aanwezigen die woorden van het OM. Hij werd in Veen aangehouden in een auto zonder kentekenplaten en met jerrycans met benzine, autobanden, een bivakmuts en een aansteker. Hij kwam op 2 januari op vrije voeten, en zal zich in 2015 moeten verantwoorden. Met Oud en Nieuw bleef het rustig in Veen. ▼

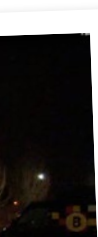

FOTO NOS

Vraag die VOG gewoon aan

JUSTIS WIL MISVERSTANDEN MET FEITEN CORRIGEREN

'Vraag aan, die VOG!' Die oproep doet Justis aan jongeren die denken dat ze met een strafblad kansloos zijn op de arbeidsmarkt. Ook in de strafrechtketen moet dat misverstand niet gaan postvatten.

TEKST PIETER VERMAAS FOTO ANP/ROBIN VAN LONKHUIJSEN

▲ Heel jammer dat er een verkeerd beeld is ontstaan. Dat mensen denken dat ze na een licht vergrijp geen Verklaring Omtrent het Gedrag meer krijgen, en dus kansloos zijn geworden voor een baan. Dat beeld moet worden rechtgetrokken, vindt Barry Velders. Hij is directeur productie van Justis, de screenings-autoriteit van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. 'Ik vind het erg als jongeren ervan afzien om te solliciteren of een opleiding te beginnen omdat ze denken dat hun VOG-aanvraag toch wordt afgewezen. Dan ontnemen zij zichzelf de kans om een regulier leven op te bouwen. En denken sommige jongeren dat ze alleen nog maar alternatieve, criminele routes kunnen bewandelen om aan geld te komen.'

Het misverstand bestaat al lang, weet Velders. Hij merkt dat keer op keer tijdens presentaties. Zoals laatst in de Schilderswijk. 'Ik heb wat gedaan, dus ik krijg toch geen

VOG", hoorde de Justis-directeur voor de zoveelste keer.

Een recente BNN-actie helpt ook niet mee. In het programma Spuiten & slikken" vroeg de omroep steun voor de petitie "Eén pil te veel maakt geen crimineel". Eind januari bood BNN de petitie, die meer dan 40.000 Nederlanders hadden getekend, aan de Tweede Kamer aan.

"Betrapte feestgangers bij grote evenementen", zo stelt BNN op haar site, "krijgen steeds vaker ter plaatse een strafbeschikking aangesmeerd, wanneer ze worden gepakt met een XTC-pil te veel op zak. Lekker natuurlijk dat je in veel gevallen weer snel het festivalterrein op mag, maar jammer dat je in sommige gevallen de komende vier jaar kunt fluiten naar banen in de zorg, het onderwijs of als taxichauffeur. Een strafbeschikking kan namelijk problemen opleveren bij het verkrijgen van een VOG en dat is nodig voor bepaald werk. Wat betreft Spuiten en Slikken is dat een veel te hoge prijs."

In een uitzending van Spuiten en Slikken dikten advocaten het misverstand aan. 'Maar het verhaal klopt gewoon niet', aldus de Justis-directeur.

Cijfers

Hoe zit het dan? Velders: 'Met een paar pillen gepakt worden, is een klein vergrijp. Dan kunnen wij ons eigenlijk geen functie voorstellen waarvoor je geen VOG zou krijgen.' Hij pakt de cijfers erbij. Jaarlijks zijn er zo'n 700.000 aanvragen voor een VOG. Tussen de 15 en 20 procent van de aanvragers heeft justitiële gegevens ("strafblad"). Maar uiteindelijk wordt slechts een half procent van alle aanvragen geweigerd.

En voor jongeren gold in 2013 dit: ruim 147.000 jongeren onder de 23 vroegen een VOG aan. Ruim 16.000 van hen hadden justitiële gegevens. Maar in slechts 618 gevallen daarvan werd de afgifte van een VOG geweigerd.

Velders: 'Heel veel jongeren met

strafblad krijgen dus wél een VOG. Omdat het een licht vergrijp betrof. Of omdat het delict niet relevant is voor de functie waarop ze solliciteren of de opleiding die ze willen volgen. Dus mijn advies luidt: altijd aanvragen, die VOG!

Dronken

Voor het afgeven van een VOG staat de veiligheid van de maatschappij voorop. Daarom geldt: recente strafbare feiten tellen zwaarder dan die van twee of vier jaar terug. Zware feiten worden anders beoordeeld dan lichte. Er wordt ook gekeken naar het beroep: dronken rijden is voor een taxichauffeur relevant; mishandeling is dat voor een beveiligder; en seksfoto's verspreiden is dat voor een voetbalcoach.

Heeft een VOG-aanvrager geen strafblad, dan gaat automatisch de VOG eruit. 'Alle andere gevallen krijgt een Justis-medewerker te

zien', zegt Velders. 'Medewerkers kunnen vrij snel zien of zo'n strafblad relevant is. Die geweldadige, dronken scheurende taxichauffeur en de leraar met een veroordeling voor kinderporno – dat zijn de gemakkelijke gevallen. Zaken in het "grijze gebied" worden elke dinsdagochtend hier besproken, met mensen van de juridische afdeling erbij. De vraag is steeds dezelfde: Zijn er feiten en omstandigheden bekend waardoor we geen VOG willen afgeven? De kunst is om het goede oordeel te vellen en gelijke gevallen gelijk te beoordelen. Het ingewikkelde is dat zaken nooit helemaal gelijk zijn. Zo kijken we voor de meeste functies 4 jaar terug. Dan is van belang of een strafbaar feit van een jaar geleden is, of van vier jaar geleden. Of een feit licht is afgedaan, of zwaar. Of er meerdere delicten zijn, of één. En wat is de leeftijd van iemand? Wat is zijn kans op de arbeidsmarkt? Dat wegen we mee

en daarover discussiëren we voordat we beslissen.'

Misverstanden over de VOG heersen ook wel onder OM'ers en Rechtspraak, weet Velders. 'Soms zie je in zittingen en vonnissen dat een officier of een rechter zegt dat een verdachte ondanks een veroordeling wel een VOG kan krijgen. Terwijl wij bij Justis het strafbare handelen dan wel een reden vinden om de VOG-aanvraag af te wijzen. En wat men ook niet altijd weet: ook op basis van openstaande zaken of transacties kan een VOG worden geweigerd. Men redeneert wel: wie nog niet veroordeeld is, moet voor onschuldig worden gehouden. Maar dat is een stráfrechtsprincipe. Wij nemen een bestuursrechtelijke beslissing. Het doel is niet straffen of vrijspreken, maar het beschermen van de maatschappij, en met name van kinderen of zwakken daarbinnen.' ▀

‘Drone doet snel niet wat je wilt’

OFFICIER VAN JUSTITIE FRED BIJLSMA OVER SPEELGOEDVLIEGTUIGJES EN GROTE LUCHTVAART

Filmpjes die zijn gemaakt met een drone kunnen stevast rekenen op veel likes op social media. Prachtig, je huis vanuit de lucht bekijken of beelden van een evenement met veel mensen. ‘Totdat iemand zo’n ding op zijn hoofd krijgt’, reageert officier Fred Bijlsma.

▲ Bij alle luchtvaartonderzoeken in Nederland is Fred Bijlsma betrokken. Onder zijn leiding voert de luchtvaartpolitie die uit. Vorig jaar rondde Bijlsma, als “landelijk coördinerend luchtvaartofficier van justitie”, er zo’n dertig af, waaronder enkele onderzoeken naar neergestorte sport- en zweefvliegtuigjes. Zo constateerde hij dat er geen technische of meteorologische oorzaak was voor een botsing in de lucht bij Dronten, maar dat dit door menselijk handelen kwam. Een vliegtuigje met twee inzittenden voerde een acrobatische manoeuvre uit en botste daarbij op een ander toestel, eveneens met twee inzittenden. Die kwamen om, de piloot stierf later (natuurlijke dood) waarmee het recht op strafvervolgning verviel. Van de andere inzittende kon niet bewezen worden dat hij opzet of of schuld aan de botsing had. Onder de portefeuille van Bijlsma vallen onder meer ook onderzoeken

naar vliegtuigen die zonder toestemming in het gebied van de Luchtverkeersleiding vliegen en passagiers die zich misdragen en zo het vliegverkeer in gevaar brengen. Zo veroordeelde de rechter vorig jaar een amokmaker tot een taakstraf. De piloot moest vanwege de misdragingen een tussenlanding maken op Tenerife. De officier had celstraf geëist, er is hoger beroep ingesteld. Ook onderzoeken naar toestellen die met mankementen vertrekken, voertuigen en vliegtuigen die andere vliegtuigen geen voorrang geven op de start- en landingsbaan, dronken cabinepersoneel en piloten die met lasers bescheten worden behoren tot het werkterrein van Bijlsma. En het laatste jaar in toenemende mate ook drones.

Pesterij

‘Drones zijn levensgevaarlijk als men zich niet aan de regels houdt’, zegt

Bijlsma. ‘Je hebt kleine apparaatjes tot 25 kilo en grote broers die wel 150 kilo kunnen wegen. De gevolgen van neerstorten kunnen vergaand zijn.’ Het lijkt vreemd dat een duurbetaalde jurist zich bezighoudt met mensen die voor de hobby met een op afstand bestuurbaar vliegtuigje vliegen. Pesterij misschien wel. Want wat voor kwaad schuilt daar nu in? ‘Een misvatting’, meent Bijlsma. ‘Zo’n drone doet vrij snel niet wat je wilt. Hij kan alle kanten op bewegen waarbij wind en turbulentie vat kunnen krijgen op het toestel, vooral in de nabijheid van bebouwing. Daarnaast komt het regelmatig voor dat de batterij ineens op is, de drone buiten bereik van de afstandbediening komt, buiten zicht raakt of een risico kan vormen voor overig vliegverkeer. De ruimte voor een noodlanding is bovendien vaak beperkt.’ In het geval van een Amsterdammer gaat het goed: zijn drone crasht onbestuurbaar neer als de

*Drones zijn
levensgevaarlijk*

TEKST NATASJA KEIJZER FOTO'S LOES VAN DER MEER

batterij op is. Om te voorkomen dat het apparaat in het water belandt springt de man zelf in het water. Dat wordt natuurlijk vanuit de drone gefilmd: een regelrechte hit op YouTube met meer dan 3 miljoen views en duizenden reacties. Korte tijd later crasht zijn drone in een boom in een park.

Kortom: Unmanned Aircraft Systems (UAS, zoals onbemande vliegtuigjes formeel heten) storten regelmatig neer. 'Normaal gesproken kan een volwassen man op een dakpan staan zonder dat die breekt', vertelt Bijlsma. 'Laatst viel een drone op een huis en sneuvelde vier dakpannen. Je kunt je

voorstellen wat er gebeurt als hij op een mens valt. Dan heb je ineens een heel andere discussie over drones.'

Persfotograaf

Daarom gelden er regels. Recreanten mogen alleen bij daglicht vliegen met een toestel lichter dan 25 kilo en moeten uit de buurt blijven van mensenmassa's, openbare wegen, spoorlijnen, bebouwing en het gebied van de luchtverkeersleiding. Ook mogen ze geen mensen of goederen in gevaar brengen en mag men niet vliegen in gebieden die een gemeente aanwijst. Waar het wel mag, is de maximaal toegestane vlieghoogte 300 meter.

Overigens heet een UAS voor recreanten formeel geen drone maar een modelvliegtuig.

Van een drone is sprake als bij daglicht beroepsmatig gevlogen wordt met een toestel met een maximale startmassa van 150 kilo, met een maximumsnelheid van 70 knopen (ca 130 km/h). Wie een ontheffing heeft gekregen, een vliegbewijs heeft, en een bewijs van luchtvaardigheid van zijn drone kan overleggen, mag de lucht in. Recent veroordeelde de rechtbank Rotterdam een persfotograaf die de regels kende maar geen ontheffing had aangevraagd. Hij vloog zonder ontheffing, in het donker, met zijn UAS naar een plaats delict waar een steekpartij had plaatsgevonden. Het was voor het eerst dat een rechter een vonnis uitsprak, maar het Openbaar Ministerie deelde al vaker een boete uit aan overtreders. Voornamelijk recreanten.

Opzet en grove nalatigheid

Iedereen heeft er beeld bij dat er strafrechtelijk onderzoek wordt gedaan bij ongevallen en incidenten met sportvliegtuigjes en parachutes. En dat geldt ook voor de grote luchtvaart, waarvoor overigens geldt dat alleen door justitie vervolging wordt ingesteld als sprake lijkt van opzet of grove nalatigheid. Overigens wordt er wel met enige regelmaat een onderzoek gestart. Twee verschillende dingen. 'Het is een misvatting binnen de grote luchtvaart dat wie een incident meldt direct strafrechtelijk aan de hoogste boom wordt geknoopt', zegt Bijlsma. 'En zo is het dus ook een misvatting dat drones onschuldig zijn en dat het uitdelen van een boete louter pesterij is. In beide gevallen stellen wij ons als OM in dienst van de veiligheid. In de grote luchtvaart neemt de sector daar zelf zijn verantwoordelijkheid. Ons optreden beperkt zich daar daarom tot opzet en grove nalatigheid. Bij UAS'en en de kleine luchtvaart ligt dat anders.' ▀

Buurman

▲ Bedreigingen. Je hebt ze in allerlei soorten en maten. Sommige maten verdienen het woord bedreiging niet. 'Jij moet uitkijken', is strafrechtelijk geen bedreiging. Het door een afgesloten celdeur "bedreigen" van een politie-man met de woorden 'ik maak je kapot' ook niet. Andere bedreigingen zijn duidelijk. Iemand een vuurwapen onder de neus duwen. Zeggen 'ik steek je huis in de fik'. Zwaaien met een mes. Daar worden mensen bang van.

En dan zijn er nog bedreigingen waarvan je niet weet of je er van moet schrikken of er om moet lachen.

Frits en Klaas zijn burens. Maar dan wel van het type "liever een verre vriend". Is er geen conflict over de coniferen, dan wel over de schutting. Gaat de ruzie niet over het onderhoud van een stoepje, dan wel over het parkeergedrag. Waar ze kunnen zitten ze elkaar in de haren. Daar vallen soms ook woorden bij. Beledigende meestal, maar af en toe ook bedreigende. Althans...

Het ging weer eens nergens over. Het ging eigenlijk nooit ergens over. Maar de spanningen liepen toch hoog op bij Frits. Wat het was, kon Frits niet goed zeggen. Maar hij kon er echt niet meer tegen. Zijn buurman haalde hem het bloed onder de nagels vandaan, dat was het gewoon. Hij was er klaar mee. Genoeg geweest. En toen kwam het hoge woord eruit. 'Ik pak je nog wel', zei hij tegen de buurman. Gevolgd door 'ik weet waar je woont'.

Ik moest er om lachen. ▼

JAN HOEKMAN

Officier van justitie

Op zoek naar zorgfraude

▲ De apotheker zou voor tonnen hebben gefraudeerd. FIOD-medewerker Arnoud van Breugel (40) onderzoekt de aangifte tegen de farmaceut. Van Breugel praat met verzekeringsmaatschappijen, belt met de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en vraagt informatie aan bij het Functioneel Parket. 'Daar zitten de echte zorgfraude-specialisten als Peter van de Kerkhof en Liesbeth Roebroek. Zorgfraudezaken vereisen namelijk specifieke kennis,' aldus Van Breugel. 'Hoe je bijvoorbeeld omgaat met het medisch beroepsgeheim.'

Na zijn onderzoek schrijft Van Breugel een advies. Hij ziet genoeg aanleiding om de fraude verder strafrechtelijk te onderzoeken en brengt de zaak in tijdens het maandelijkse overleg met FIOD, NZa en OM. De officier volgt het advies van Van Breugel op en besluit tot vervolging. Een opsporingsteam plaatst telefoontaps, observeert de verdachte en vraagt bankgegevens op. De verdachte wordt aangehouden en zijn huis doorzocht. De zaak komt binnenkort voor de rechter.

Uit interesse houdt Arnoud van Breugel de vinger aan de pols. 'Ik volg de strafzaak en kan terugkoppeling geven als dat nodig is. We hebben allemaal hetzelfde doel: fraude bestrijden. We wisselen alle informatie uit. We bellen en mailen, de lijnen zijn héél kort.' Voorheen wachtte Van Breugel op meldingen of aangiftes van zorgfraude als deze. Maar sinds de jaarwisseling zijn die werkzaamheden overgenomen door de Inspectie SZW. Nu heeft hij zijn handen vrij om zelf misstanden te onderzoeken. 'We wachten niet meer af, maar gaan zelf op pad. Het is een nieuwe uitdaging: zelf zaken halen.' Het eerste wat hij onderzoekt? 'Het sjoemelen met nota's bij aankoop van medische apparatuur.' ▼